

دین‌پژوهی یا فلسفه دین، نظام نیازهای بشری پیش روی تفکر تفسیری

نصرالله پژمان‌فر^۱

چکیده

علت مشکلاتی که امروز گریبان‌گیر بشریت است، آن است که راهکارهای ارائه‌شده توسط بشر دارای محدودیت بوده و نمی‌تواند پاسخ‌گوی همه نیازها و رشد و فطرت او باشد. در حوزه قانون‌گذاری باید نگاه به آینده داشته باشیم. در حوزه قانون، مبنای متعددی نیاز است که بر اساس آن مبانی، وارد حوزه اجتماع می‌شویم؛ نظیر مباحث مربوط به سبک زندگی مردم که به همه این پایه‌ها باید در حوزه تفسیر پرداخت. حوزه فکر دینی و تفکر تفسیری امروز ما، به نیازهای بشری توجهی ندارد و مباحث، متناسب با نظام مسائل طرح نمی‌شوند. آنچه که تفکر تفسیری در حوزه عمل، باید به آن بیاندیشید، تبیین جایگاه عملی نظام در بین مردم است. در جامعه کنونی، هرکدام از عرصه‌های حوزه تفکر و حوزه مدیریت، به‌صورت جزیره‌ای و از نگاه خود، به مسائل می‌نگرند و نگاه جامعی در مواجهه با مسائل وجود ندارد.

از جمله علت‌هایی که حوزه دینی نتوانسته است تا پشتیبانی لازم را از حوزه قانون‌گذاری داشته باشد، آن است که حوزه دین‌پژوهی و حوزه قانون‌گذاری، شناخت کافی درباره یکدیگر نداشته و نتوانستند در کنار یکدیگر قرار بگیرند. حوزه دین‌پژوهی، مشغول کلی‌گویی‌هایی بوده است که در حوزه قانون‌گذاری، کارآمد نیست و نمی‌توان از آن بهره لازم را برد. برای رسیدن به یک سیستم جامع باید به‌نحو ملموس‌تری، در راستای حوزه‌های تخصصی به طرح ایده پردازند. ضمن اینکه باید مجموعه ناظری باشد تا بتواند همواره ارتباط بین حوزه‌های فکری و حوزه عمل را رصد کند و این ارتباط را برقرار نماید. در حوزه‌های دینی، تفکر سیستمی هنوز پذیرفته نشده است و اعتقادی به نظامات ندارند.

تفقه در دین و فهم جامع دین باید مبنای مدیریت تحول باشد و بر همین اساس نیز باید نظام قانون اساسی کشور پایه‌ریزی و بازخوانی شود.

واژگان کلیدی: تفکر تفسیری، تفقه در دین، قانون، تفکر سیستمی، تحول، پیشرفت.

---

^۱. رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس.